

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-508 25 611
Lotta Hedstad
Telefon: 08-508 25 123

Till
Socialnämnden
2020-02-20

Funktionshinderinspektörernas årsrapport 2019

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörda stadsdelsnämnder
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder

Lena Lundström Stoltz
Förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
Avdelningschef

Sammanfattning

Granskningen av myndighetsutövningen inom socialpsykiatri visar att löpande journalföring behöver säkerställas i handläggningen. I majoriteten av de granskade ärendena i stödboende finns löpande dokumentation så att genomförandet av insatsen går att följa. Information och stöd till anhöriga är ett generellt utvecklingsområde inom hela verksamhetsområdet socialpsykiatri. Vidare behöver barnrättsperspektivet i handläggningen av ärenden som rör vuxna stärkas. Sammantaget visar årets granskningar att få personer deltar i biståndsbedömd sysselsättning. En arbetsinriktad sysselsättning för målgruppen kan bidra till återhämtning och delaktighet i samhällslivet. Funktionshinderinspektörerna vill utifrån årets granskningsresultat betona vikten av att upprätta en långsiktig planering när olika boendeinsatser beviljas. Sammantaget visar årets granskningar att få personer deltar i biståndsbedömd sysselsättning. En arbetsinriktad sysselsättning för målgruppen kan bidra till återhämtning och delaktighet i samhällslivet.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de kvalitetsområden som utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

- Självbestämmande och integritet
- Helhetssyn och samordning
- Tillgänglighet
- Trygghet och säkerhet
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet¹

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 12 februari 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 13 februari 2020.

Ärendet

Under 2019 har funktionshinderinspektörerna granskat handläggningen av insatser till personer i åldern 18 till 30 år inom socialpsykiatri och granskat insatsen stödboende inom samma verksamhetsområde. Föregående års granskningar av boendestöd och hemtjänst till vuxna med minderåriga barn har följts upp.

Granskningen av insatser till personer 18 till 30 år omfattar stadsdelsförvaltningarna Farsta, Norrmalm och Spånga-Tensta samt Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Senaste ansökan, utredning, beslut, beställning, genomförandeplan och journalanteckningar (inom myndighetsutövning) har granskats i digital personakt i stadens ärendesystem Paraplyet. Granskningen omfattar totalt 83 personakter, 41 kvinnor och 42 män, vilket motsvarar 49 procent kvinnor och 51 procent män i åldern 18 till 30 år.

Granskningen av stödboende omfattar fyra verksamheter inom lagen om valfrihet (LOV) inom socialpsykiatri, Långskeppets socialpsykiatriska boende i Bromma stadsdelsförvaltning, Säteritakets stödboende i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, Havskattens stödboende i Älvsjö stadsdelsförvaltning och

¹ <http://www.socialstyrelsen.se/indikatorer/godvardochomsorgisocialtjansten>

Hammarby sjöstads stödboende i Södermalms stadsdelsförvaltning. Dokumentationen i stadens utförardokumentationssystem Parasol i form av senaste beställning, genomförandeplan samt journalanteckningar (daganteckningar) har granskats för perioden september 2018 till och med augusti 2019. Granskningen omfattar totalt 31 personakter, 11 kvinnor och 20 män vilket motsvarar 35 procent kvinnor och 65 procent män. Av antalet personer som var beviljade insatsen stödboende under 2018 utgjorde kvinnor 36 procent.²

Uppföljningarna av 2018 års granskningar visar att de granskade verksamheterna på olika sätt arbetat med granskningsresultaten. Framtagande av nya rutiner eller förtydliganden i befintliga rutiner och mer fokus på samverkan är återkommande teman. Två boendestödsverksamheter har inte gått att nå för att följa upp arbetet med granskningsresultaten.

Självbestämmande och integritet

I årets granskningar har vikten av en god planering betonats. I samband med att den enskilde erbjuds en ledig lägenhet i stödboende är det biståndsbedömarens ansvar att säkerställa att den enskilde har ekonomiska förutsättningar att ta lägenheten i besittning. För personer som beviljas en försöks- eller träningslägenhet behöver det finnas en aktuell planering som omfattar både ekonomi och en plan för sysselsättning eller arbete. Den enskilde ska ha ekonomiska möjligheter att på sikt kunna ta över kontraktet på bostaden.

Funktionshinderinspektörerna vill utifrån årets granskningsresultat betona vikten av långsiktiga planeringar när olika boendeinsatser beviljas. Oavsett om personen i nära framtid ska flytta vidare till en annan boendeform eller inte är det av vikt att planeringen är nedtecknad och känd av den enskilde. En planering som innebär att det i nuläget inte är aktuellt med flytt till en annan boendeform är också en planering. Tydligheten gentemot den enskilde kan bidra till att minska oro och osäkerhet inför uppföljningar av biståndsbeslut och därmed även skapa en bättre grund för dessa möten.

Forskning visar att fler personer med funktionsnedsättning är utsatta för våld eller hot om våld i jämförelse med befolkningen i övrigt. Kvinnor med funktionsnedsättning är i högre grad utsatta för våld än andra kvinnor. I samband med utredning av den enskildes

situation är det av vikt att frågor om våld och våldsutsatthet adresseras.

Helhetssyn och samordning

Årets granskningar visar en variation i dokumentationen av uppgifter om enskildas anhöriga. Det finns goda exempel på att information givits och dokumenterats i utredningar och i utförardokumentationen. Inom socialpsykiatrins målgrupp saknar många personer nätverk men det är relevant att ställa frågor och ta reda på mer om den enskildes situation och ge information om vilket stöd som finns att tillgå för anhöriga. Information och stöd till anhöriga är ett generellt utvecklingsområde inom hela verksamhetsområdet.

Fortsatt implementering av stadens stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten behövs inom verksamhetsområdet socialpsykiatri. Det är viktigt att beakta och utforma insatser utifrån ett barnrättsperspektiv i alla vuxenärenden. Barnrättsperspektivet i handläggningen av ärenden som rör vuxna behöver stärkas.

Agenda 2030 innebär att alla 193 medlemsländer i FN har förbundit sig att arbeta gemensamt för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Mål 8 i Agenda 2030 handlar om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt och beskriver hur medlemsländerna ska verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full av produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Delmål 8.5 beskriver att senast 2030 uppnå full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor för alla, det vill säga även för personer med funktionsnedsättning.³

Personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och det är mer utmärkande bland kvinnor. Sammantaget visar årets granskningar att få personer deltar i biståndsbedömd sysselsättning. En arbetsinriktad sysselsättning för målgruppen kan bidra till återhämtning och delaktighet i samhällslivet. Färre personer beviljas sysselsättning inom socialpsykiatri. Det är ändå rimligt att anta att det finns personer som har behov av det specifika stöd som går att få genom insatsen och som inte kan tillgodogöra sig andra arbetsmarknadsinsatser om kraven är för höga.

Tillgänglighet

Granskningarna visar att personer som har diagnoser som omfattas av LSS återfinns inom socialpsykiatri.

Funktionshinderinspektörerna vill betona vikten av att personer som har en diagnos som omfattas av LSS får information om sina rättigheter oavsett vilken enhet som handlägger ärendet.

Trygghet och säkerhet

Dokumentationen inom socialtjänsten ska innehålla uppgifter om genomförandet av insatser, bedömningar som ligger till grund för åtgärder, faktiska omständigheter och händelser av betydelse. För att dokumentationsskyldigheten ska fylla sitt syfte krävs att dokumentationen innehåller tillräcklig, väsentlig och korrekt information. Granskningen av myndighetsutövningen inom socialpsykiatri visar att löpande journalföring behöver säkerställas i handläggningen.

Även granskningen av stödboende visar på en variation med i vissa fall få och kortfattade daganteckningar. I majoriteten av de granskade ärendena finns dock löpande dokumentation så att genomförandet av insatsen går att följa. Det finns aktuella genomförandeplaner i nära samtliga granskade ärenden men endast sex av dem överensstämmer med beställningen. Det är ett genomgående utvecklingsområde att säkerställa att upprättade genomförandeplaner följer beställningens aktiviteter och delmål samt överensstämmer med stadens anvisningar.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

I majoriteten av verksamheterna erbjuds medarbetarna extern handledning. Det är ett forum för att nå en samsyn kring metoder och arbetssätt likväl som att diskutera och få andra perspektiv på frågor som upplevs som svåra i personalgruppen. Ärendedragningar inför biståndsbeslut innebär ett lärande för hela arbetsgruppen och inte bara för nyanställda. Funktionshinderinspektörerna anser att ärendedragning i grupp är att föredra då det blir en kompetenssäkring för hela arbetsgruppen och en garant för att kompetens finns bland alla medarbetare.

Uppdragsbeskrivningen för stödboende inom socialpsykiatri syftar till att säkerställa en likvärdighet i stöd och innehåll i insatsen. Granskningen visar att följsamheten gentemot uppdragsbeskrivningen varierar. Det måste vara en enhetlighet i vad insatsen stödboende innehåller. Det ska inte förekomma stora skillnader i när och hur mycket stöd som ges. Enskilda och deras företrädare såväl som biståndsbedömare ska kunna vara trygga i vetskapen om vad insatsen innehåller. Granskningen av stödboende

visar även att verksamhetsuppföljningar inte alltid görs. Varje nämnd ansvarar för att följa upp de egna verksamheterna. I ansvaret ingår uppföljning gentemot uppdragsbeskrivningen för insatsen.

För att dra nytta av granskningsresultaten på bästa sätt anser funktionshinderinspektörerna att det är av största vikt att så många chefer som möjligt närvarar när granskningsresultaten redovisas muntligen. Ett syfte med att resultaten redovisas muntligen är att det ges möjlighet till reflektion och diskussion. Vid dessa tillfällen har det under året varierat kring huruvida chefer har prioriterat att komma på de inbjudna återkopplingstillfällena.

Jämställdhetsperspektiv

Funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskningar har ett jämställdhetsperspektiv genom att övergripande granskningsresultat där det varit möjligt redovisas utifrån kön. Då urvalet i 2019 års granskningar är begränsat har det inte varit möjligt att dra slutsatser att det finns skillnader mellan könen i de granskade ärendena. I arbetet med målgruppen är kunskap om kvinnor respektive män med psykisk ohälsa av stor vikt för att inte fastna i stereotypa föreställningar. För att undvika ett stereotypt tänkande i både enskilda ärenden och på strategisk nivå behöver kunskapen finnas med genom hela handlägningsprocessen, från utredning och beslut till beställning, genomförandeplan, utförande samt uppföljning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2019. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till berörda samt övriga stadsdelsnämnder.

Bilagor

Årsrapport 2019 funktionshinderinspektörer